

УДК 329.15: 316.75(477.8)

ББК 66.5

**КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЕСКАЛАЦІЇ МІЖЕТНІЧНОЇ
КОНФЛІКТНО-КОНФРОНТАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
(НА МАТЕРІАЛАХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ
ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ЛІТА-ОСЕНІ 1941 Р.)**

В. В. Гулай

Національний університет «Львівська політехніка»;

79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12;

тел. +380679490746; e-mail: whulay@rambler.ru

В статті виокремлюються підходи до розуміння комунікативних технологій в контексті реалізації комунікативних стратегій й тактик конфліктної поведінки. Автор аналізує оунівські періодичні видання, що з'явилися у Східній Галичині та Західній Волині після їх захоплення військами гітлерівської Німеччини та її союзників, а також тематику перших друкованих засобів інформації, дозволених окупаційною адміністрацією дистрикту «Галичина» та Райхскомісаріату «Україна» в серпні 1941 р. Визначається, що маніпулятивно-пропагандистські комунікативні технології відігравали вагомую роль в ескалації міжетнічної конфліктної взаємодії в Західній Україні на початковому етапі Другої світової війни.

Ключові слова: *комунікативні технології, Західна Україна, ескалація міжетнічної конфліктно-конфронтаційної взаємодії.*

Вибір пропонованої теми дослідження зумовлений потребою аналізу домінуючих комунікативних технологій міжетнічної взаємодії в Західній Україні в роки Другої світової війни, виробленням пропозицій щодо подолання рецидивів попереднього трагічного досвіду ескалації українсько-польських та українсько-єврейських відносин із використанням новітніх комуїнкативних технологій.

Визначення та класифікації комунікативних технологій у вітчизняній та зарубіжній соцігуманітаритиці отримує найширше трактування. Так, О. Холод використовує поняття «соціально-комунікативні технології» як систему маніпуляційних дій-комплексів, спрямованих на зміну поведінки соціуму, виділяючи двадцять чотири таких технології [31]. На наше переконання, запропонований підхід може слугувати основою для виокремлення та класифікації комунікативних технологій у процесі міжетнічних інтеракцій.

Будь-яку комунікативну технології, на нашу думку, варто розрізняти у контексті відповідної стратегії й тактики та з огляду на історичний, регіональний, культурно-ментальний та інші контексти. Синте-

зуючи різні наукові погляди, А. Корольова визначає комунікативну стратегію як комплекс певних мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети, і, беручи до уваги розуміння стратегії мовленнєвої поведінки з психологічної точки зору, в якості установки на певні форми поведінки, в тому числі і в конфліктній ситуації спілкування, поєднує у визначенні комунікативної стратегії і план поведінки комунікантів (їхні мовленнєві і не мовленнєві дії), і комунікативні цілі з урахуванням певних психологічних установок [21, с.50]. Загалом же під комунікативною стратегією розуміємо план оптимальної реалізації комунікативних намірів, а під комунікативною тактикою, в свою чергу, мається на увазі сукупність прийомів, що зумовлюють застосування певних комунікативних засобів, що спрямовані на реалізацію відповідної комунікативної стратегії.

Так, стратегія маніпулювання є видом психологічного впливу, здійснення якого призводить до прихованого виникнення в іншій людини намірів, які не збігаються з бажанням цієї людини [14, с.59]. В основі маніпуляції лежить інтенція пониження статусу адресата [19, с.450], вплив, націлений на людські почуття, передусім на страх, гнів, ненависть найчастіше, на нашу думку, реалізується засобами комунікативних технологій інформаційного охоплення (пропаганди), інформаційного протистояння-боротьби, кризових технологій, технологій формування промов, чуток.

Зокрема, пропаганда постає як комунікативна діяльність, орієнтована на закріплення у свідомості або трансформацію певних установок, переконань, стереотипів цільової аудиторії за допомогою інформаційних та маніпулятивних прийомів, технік, методів з метою досягнення поставлених цілей і завдань.

Найпотужнішим джерелом екстремізації міжетнічної комунікації в Західній Україні стали події кінця червня – початку липня 1941 р. У липні 1941 р. на шпальтах періодичних виданнях, що почала видавати (чи не заперечувала проти їх виходу) нова влада, була розміщена промова німецького міністра пропаганди Й. Геббельса з приводу “нелюдської розправи жидо-більшовицьких катів” над в’язнями західноукраїнських тюрем, що супроводжувалася відповідними світлинами жертв [18, с.569].

Викривально-звинувачувальна риторика домінувала на сторінках легальних україномовних періодичних видань: “Колишні татарські наїзди на Україну... були дитячою іграшкою в порівнянні з методами жидокомуни. Жидо-московський більшовизм ішов на західноукраїнські землі з однією, головною ціллю – винищити дощенту українство, яке до вересня 1939 р. залишилося поза засягом брудних, кривавих московсько-більшевицьких лап” [5, с.2] чи “Пізнаємо всю жорстокість жидівського садизму, який не раз проявлявся в усіх епохах жидівської історії, щоб знищити нежидівські народи. Змінюються тільки методи боротьби: в

Советському Союзі масове катування, в плутократичних державах: брехня, підлота і обман[29, с.1-2]”, що ілюструють механізми реалізації.

В жорстких реаліях перших місяців німецько-радянської війни слідом на нацистськими пропагандистами окремі екстремістсько налаштовані українські кола, передовсім із середовища ОУН(б), вдавалися до тактики самовиправдання, пояснюючи, що “караюча рука українського народу, співпрацюючого із союзнаю Німецькою Армією, повстаючи проти ворога, ліквідуватиме опір банд, відповідаючи жорстоким терором на катівські ворожі злочини[4, с.1]” чи коли у відповідь на розповсюдження радянських листівок із звинуваченням ОУН(б) у співпраці з гітлерівцями вміщувались передовиці на взірець “Геть з брехнею і обманом”: “ОУН співпрацює з німецькою армією і помагає їй та кличе до цього всіх українців щоби в той спосіб скоріше розбити нашого найстрашнішого ворога й відбудувати наше самостійне життя”[7, с.1], тобто бачимо приклад використання технології інформаційного протистояння протиборства.

Зі вступом на територію Східної Галичини та Західної Волині німецької армії взаємна неприязнь між українцями та поляками, що в часі спільної протидії радянзації не була такою виразною, з новою силою проявилася, зокрема на сторінках української преси: “Польська школа, вчитель поляк – це були ті перші вороги українського духа, українські школярі з погордою відносились до вчителів поляків. Вони інстинктивно відчували, що це не вчителі, а лапайдухи”[1, с.1]. Лейтмотивом багатьох публікацій української преси були заклики до поляків “опам’ятатись і не забувати про те, що це є двадцятий вік, а не час крулевят і розгнузданої шляхти, коли можна було називати “українського селянина бидлом”” [23, с.2]. Непоодинокими були заклики до українського населення “демаскуймо знаних нам лише з “назви” поляків, які хочуть зберегти себе вигідно та свіжо не лише особисто, але і ворожо нам національно... ведуть розкладову роботу, або також творять ворожі нам духовні та матеріальні надбаня”” [22, с.1-2].

Про неприховані претензії ОУН(б) на одноосібну владу вказує те, що «владу на місцях виконують тільки і єдино покликані до того органи», вона (влада – *В. Гулай*) «мусить бути сильна» а оскільки не можна було провести вибори, то «всяка влада твориться від потреби та за згодою вищих її органів» і «до виконання законних норм у роботі треба керуватися здоровим розсудком і добром Української держави та Української нації» [25, с.1], тобто відновленої Актом 30 червня 1941 р. Української держави та Українського державного правління, поставленого ОУН(б).

Проводячи аналогії із тогочасними фашистською Італією та націонал-соціалістичною Німеччиною, українські націоналістичні пропагандисти намагалися переконати, що ОУН, так само як «організації передових народів: німецького і італійського, обнімає найкращих людей нашо-

го народу... центром українського народу в його боротьбі за нове життя є ОУН, є українські Націоналісти"[4, с.1].

У репортажі про «Свято визволення» 20 липня 1941 р. в Стрию, разом з німецькими та словацькими військовими, зазначалося, що після смерті Є. Коновальця «провідником українського народу став Степан Бандера, якого наказам підпорядковуються всі», і на підтвердження цього представник ОУН(б) було проведено публічну присягу місцевих мешканців «вірності, підпорядкованості Організації Українських Націоналістів під вождем Степаном Бандерою» [26, с.1].

Зі шпальт окремих багатьох видань до широкого загалу доводилась думка, що «Організація Українських Націоналістів (ОУН) під проводом Степана Бандери є одинокою незалежною, політичною і військовою, вільною організацією, українського народу», яка не тільки «поширює серед українців ідею Українського Націоналізму», але й «старається кермувати не тільки своїми організованими членами, але усіма українцями, цілим життям українського народу», зокрема й організуванням «націоналістів у карних організаційних лавах» [17, с.2].

Ця ж думка вперто нав'язувалась й другому числі «Бережанських вістей», де було вміщено витяг із постанови ІІ (Краківського) великого збору ОУН(б) (квітень 1941 р.), що «тільки справедливий націоналістичний суспільний лад буде основою сили Української держави і основою вільного життя цілого Українського народу» та при цьому «ОУН бореться за перевиховання цілого українського народу в дусі славних традицій нашої історії, за усунення чужих розкладових впливів, за новий героїчний зміст української культури», але публічно замовчувалися засоби мали бути застосовані до тих, хто не бажав такого «перевиховання» [16, с.1].

Для більшої переконливості жирним шрифтом виділялися прямі погрози до фізичної розправи з тим, хто міг стати на шляху утвердження тотального контролю бандерівської організації над західноукраїнською етнополітичною спільнотою: «Усі, хто в цілій Україні нині не з нами, не з нашим вождем, **той проти нас – той наш ворог**»[3, с.3].

Гучно декларувалось, відносно «чужинців (поляків, болгарів, жидів і т.ін.) буде процентна система... Ставлення наше до поодиноких чужинців буде базоване теж на тім. Як вони будуть до нас відноситися. Будуть вони виключені від праці і власності тих підприємств, які мають рішачий голос в обороні і господарстві Української Держави» [4, с.2].

Конфліктно-конфронтаційний вектор дискурсу комунікації все гостріше виявлявся в міжетнічній конкуренції в економічній сфері. При цьому акцент на етнічні та політичні чистки як інструмент встановлення тотального контролю ОУН(б) над Західною Україною був очевидним. Так, невідомий автор під псевдонімом «ЮРГО» переконував, що «наказом сучасної хвилі для нашого політичного проводу й патріотичного загалу мусить стати гостра повірка всіх працівників у всіх установах та

уздоровлення нашого національного й політичного життя...нове життя мусять творити люди чесні, характерні, не здеморалізовані червоним чадом, не члени «фамілії» з прогріхами – та їхні протеговані», бо «тільки такі працівники, строго провірені, можуть дати повну гарантію, що розуміють вагу сучасного історичного моменту та є спосібні до правдиво жертвенної праці для добра Народу й Держави»[32, с.2].

Як відомо, 16 липня 1941 р. було прийнято рішення про розчленування території України і приєднання до польського Генерал-Губернаторства, Королівства Румунії та створення Райхскомісаріату «Україна».

В цей час місцеве українське населення прагнули переконати, що «після страшного більшовицького наїзду, яки оставив по собі жакливі наслідки, прийшла до нас непереможна німецька армія, вислана геніяльним Фірером А. Гітлером», а «український нарід належить до щасливих обранців долі. Нам промостили шлях і ми будуємо свою власну державу»[13, с.1]. При цьому «не ілюзорна рівність..., а...конечність беззастережного послуху своїй владі – зробіть з нас на місце сентиментального патріотизму героїчний націоналізм, бо тільки такого потребує нація, яка рішуче й невтомно прагне до державності»[11, с.1].

1 серпня 1941 р. відбулась урочиста церемонія передачі влади у Східній Галичині військовим командуванням цивільній адміністрації Генерального Губернаторства. Звертаючись до райхсміністра Г, Франка, командувач оперативного тилового району групи армій «Південь» генерал піхоти фон Роквес наголошував: «Територія, яку я сьогодні передаю... зараз можна вважати упокороною. Всюди діють військові та цивільні власті й адміністративні установи, здійснені перші заходи з метою зібрати багатий врожай і спрямувати життя в нормальне русло». І на завершення цинічно: «Я передаю Вам цю область з побажанням, аби під Вашим сильним керівництвом, пане генерал-губернатор, вона йшла до щасливого й благословенного майбутнього» [8, с.326]. Генерал-губернатор «виконає волю Вождя відносно привернення і довершення в Галичині суверенності Німецької Держави і цим цілковито усуне нещасливий розвиток, який ця країна мусіла пережити внаслідок версальського договору» [6, с.1-2]. Цей крок остаточно розвіяв ілюзії тієї частини західноукраїнського суспільства, яка сподівалася на відродження національної державності під егідою Третього рейху [8, с.327].

Вже за місяць звернення Станіславської обласної управи ілюструє черговий приклад використання технології інформаційного охоплення: «Німецька адміністрація прийшла до нас відпертим серцем і щиро волею співпраці. Наше відношення до неї мусить бути таке ж саме, скріплене ще й почуттям належної вдячності Німецькій Нації та Вождеві» [30, с.1].

Підконтрольна німецькій владі україномовна преса відразу ж почала активно доносити до місцевого населення думку про те, що у розв'язанні Другої світової війни винуваті західні держави, оскільки «Злякалися версайські плютократи, що втратять свій вплив в Європі, бо пробу-

джені народи не схотять англійської опіки. Затривожилися та й накиннули війну німецькому народу. Вождь німецького народу не злякався, бо за ним став цілий народ, як один чоловік» [33, с.1].

Окрема увага надавалася «єврейському» питанню. Так, галичани переконували, що «польсько-юдея бадилля з'їдала, Моско-юдея коріння зжерала... Більшовики «дали» Україну, але на правду вона дісталася Іцковому синові» [2, с.1]. Саме «Москва зробила з української культури діявольський цирк, в якому жидки і москалі і кілька своїх землячків-шельменків-денщиків плювати нам в очі і казати тішити, мовляв: «Манна з Кремля спадає на нас...»» [10, с.2]. При цьому «червона Москва з її жидівською комісарщиною мала одну-єдину програму в «Радянській Україні»: знищити фізично ненависне українське плем'я» [12, с.1]. Більше того, «за більшовицького режиму на території Західної України мали ми нагоду бачити цікаву співпрацю деяких польських кіл з жидами. Об'єднала їх спільна «ідея» активної допомоги більшовикам у винищуванні українців» [24, с.1].

Слідом за звинуваченням євреїв у пристосуванні до будь-якого оточення, в численних публікаціях йшла конкретизація наслідків цього, відповідно до тогочасних реалій: «Жиди, найбільш капіталістично думуючий і буржуазно настроєний народ, були найревнивими апостолами забріханої комуністичної доктрини й ще більш забріханої советської системи правління. Український народ ... не буде останнім в Європі, що білим вогнем випече з свого організму й з своєї землі заразу жидівського бациля (бацили – прим. В. Гулай)» [20, с. 2], бо «за жидо-комуною вітер розвіває з наших земель останній сморід» [9, с. 2].

Виправдовуючи винищення євреїв, підконтрольна нацистській владі, преса загравала із пересічними мешканцями краю, звинувачуючи євреїв у схильності до спекуляції, бо «Жид, без інтересу і спекуляції нічого не вміє робити – ми про це всі добре знаємо: жид не з'їсть сніданку поки не ошукає «гоя» [15, с.1]. Все гостріше виявлялася міжетнічна конкуренція в економічній сфері, бо, як, наприклад, писала одна місцева газета «Довголітня неволя позбавила наші міста українського характеру» [28, с.1], а тому в нових умовах «В місті ми повинні бути не гістьми, а хазяїнами! Спекуляційна торгівля жидів зліквідована. Опорожене місце біля ремісничого верстату, в промисловій установі мусимо зайняти ми!» [27, с.2].

Отже, на основі проведеного аналізу україномовних періодичних видань, що виходили в Східній Галичині та Західній Волині влітку-восени 1941 р. з дозволу чи були офіціозами окупаційної адміністрації, можемо твердити про домінування конфліктно-конфронтаційного вектора дискурсу українсько-польської та українсько-єврейської комунікації через застосування маніпулятивних стратегій засобами комунікативних технологій пропаганди, інформаційного протистояння-боротьби, технологій формування промов, чуток. Проведене дослі-

дження дозволяє зробити обґрунтований висновок про активне використання нацистською окупаційною владою підконтрольних українських періодичних видань у власній пропагандистській кампанії. Масштабність пропагандистського впливу поєднувалася із широким арсеналом маніпулятивних інструментів підтримання та ескалації міжетнічної конфліктної взаємодії на території краю в окреслений історичний період. Перспективним напрямом подальших студій може стати вивчення комунікативних стратегій й тактик українсько-польської, українсько-єврейської та польсько-єврейської комунікації на рівні міжособистісного досвіду міжетнічних інтеракцій.

Література

1. Безіменні плугатарі // Теробовлянські вісті. Тижневик, орган повітової управи в Теробовлі. – Теробовля, 1941. – Ч.13(30 листопада). – С. 1.
2. Бобяк Г. Творімо свою інтелігенцію, своїх фахівців / Г.Бобяк // Бережанські Вісті. Орган української районної управи в Бережанах. – Бережани, 1941 – Ч.20 (25 вересня). – С. 1.
3. Будуємо Державу // Самостійна Україна. – Станиславів, 1941. – Ч.3 (10 липня). – С. 3..
4. Будуємо Самостійну Соборну Українську Державу // Жовківські вісті. Орган українських націоналістів. – Жовква, 1941. – Ч.1(6 липня). – С. 1-2.
5. В ім'я культури знищити большевицьку потвору // Українські щоденні вісті. Орган управи міста Львова. – Львів, 1941. – Ч. (10 липня). – С. 2.
6. Вирішальний момент судьби Галичини. Стаття Державного секретаря Др. Бюлера // Воля. Орган Окружної Управи в Копичинцях. – Копичинці, 1941. – Ч.2 (3 серпня). – С. 1-2.
7. Геть з брехнею і обманом // Кременецький вісник. Орган Українського Національного Комітету Кременецького повіту. – Кременець, 1941. – Ч.6 (21 серпня). – С. 1.
8. Гончаренко О. Система управління окупованими територіями України / О.Гончаренко, О.Лисенко, Т.Першина; Ред. кол: В. А. Смолій (гол. редкол.) та ін. // Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХ ст. Історичні нариси. У двох книгах. – К.: Наукова думка, 2010. – С. 321-367.
9. Грициненко І. Криваві дні Львова / І.Грициненко // Українські щоденні Вісті. Орган управи міста Львова. – Львів, 1941. – Ч.1 (5 липня). – С. 2.
10. Д. К. Советська «культура» / Д.К. // Львівські вісті. Щоденник для дістрікту Галичини. – 1941. – Ч.4 (13 серпня). – С. 2.
11. Для добра Української Нації // Українське слово. – Станиславів, 1941. – Ч.1 (29 липня). – С. 1.
12. До праці // Воля. Орган Окружної Управи в Копиченцях. – Копиченці, 1941. – Ч.2 (3 серпня). – С. 1.
13. До українського населення // Бережанські вісті. Орган української районної управи в Бережанах. – Бережани, 1941 – Ч.1 (24 липня). – С. 1.

14. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита 3-е изд., испр. и перераб. / Е.Л.Доценко. – С.-Петербург: Речь, 2003. – 294 с.
15. За спекуляцію // Українське слово. – Станіславів, 1941. – Ч.6 (2 серпня). – С. 1.
16. 3 постанови II великого збору Українських Націоналістів // Бережанські вісті. Орган української районної управи в Бережанах. – Бережани, 1941. – Ч.2 (27 липня). – С. 1.
17. Ідеологія й політика Українського Націоналізму // Самостійна Україна. – Станіславів, 1941. – Ч.4 (12 липня). – С. 2.
18. Ільюшин І. Українці і поляки на територіях спільного проживання: політичне та військове протистоння / І.Ільюшин; Ред. кол: В. А. Смолій (гол. редкол.) та ін. // Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ ст. Історичні нариси. У двох книгах. – К.: Наукова думка, 2010. – С. 567-594.
19. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс: [монографія] / В.И.Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.
20. К. І. Гл. Мімікра й «хуцбе» / К.І.Гл. // Бучацькі вісті. Орган Повітової Управи в Бучачі. – Бучач, 1941. – Ч.4 (14 вересня). – С. 2.
21. Корольова А.В. Стратегії і тактики комунікативної поведінки учасників спілкування в ситуаціях конфлікту / А.В.Корольова // Studia Linguistica. Збірник наукових праць. Вип. 1. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – С. 48-53.
22. Нам треба діл! // Українське слово. – Станіславів, 1941. – Ч.15 (24 серпня). – С. 1-2.
23. П. Невірні сини та невірні доньки греко-католицького обряду / П. // Бучацькі вісті. Орган Повітової Управи в Бучачі. – Бучач, 1941. – Ч.7 (5 жовтня) – С. 2.
24. Поголовоски? // Воля. Орган Окружної управи в Копиченцях. – Копиченці, 1941. – Ч.4 (14 серпня). – С. 1.
25. Постанова з дня 22-го липня 1941 року // Вісник Станіславівської обласної управи. – Станіславів. – Ч.1 (29 липня). – С. 1-6.
26. Свято визволення // Стрийські вісті. Орган міської і радонової управи Стрийщини. – Стрий, 1941. – №2(24 липня). – С. 1.
27. Славянський Р. Чи Золочів буде наш? / Р.Славянський // Золочівське слово: тижневик для Золочівської округи. – Золочів, 1941. – Ч.11 (28 грудня). – С. 2..
28. Сливка О. Завдання українського міщанства / Омелян Сливка // Калуський Голос: тижневик. – Калуш, 1941. – Ч.5 (7 вересня). – С. 1.
29. С.К. Більшовицько-жидівські злочинці / С.К. // Львівські вісті. Щоденник для дістрікту Галичини. – Львів, 1941. – Ч.8 (17/18 серпня). – С. 1-2.
30. Українці Станіславської Облaсті// Українське слово. – Станіславів, 1941. – Ч.16 (15 серпня). – С. 1.

31. Холод О.М. Діапазон поняття «Соціально-комунікативні технології» [Електронний ресурс] / О.М.Холод. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_sk/2010_2/files/SC210_19.pdf [Дата звернення: 20.08.2013 р.]
32. ЮРГО. Відповідні люди на відповідні місця! / Юрго // Калуський голос. Тижневик. – Калуш, 1941. – Ч.1 (10 серпня). – С. 2.
33. 1917-1941 // Золочівське слово. Тижневик для Золочівської округи. – Золочів, 1941. – Ч.3 (2 листопада). – С. 1.

Стаття надійшла до редакційної колегії 4.09.2013 р.

Рекомендовано до друку докт.політ.наук, професором Цепендою І.Є., докт.політ.наук, професором Гоном М.М. (Рівне)

**COMMUNICATION TECHNOLOGY OF ETHNIC CONFLICT-
CONFRONTATIONAL INTERACTION'S ESCALATION
(BASED ON PERIODICALS IN WESTERN UKRAINE,
SUMMER AND AUTUMN, 1941)**

V. V. Hulay

National University «Lviv Polytechnic»;

79022, Lviv, S. Bandera st., 12;

ph.+380679490746; e-mail: whulay@rambler.ru

Approaches to communication technologies distinguish in the paper in the context of communication strategies and tactics of conflict behavior. The author analyzes the OUN periodicals that appeared in eastern Galicia and western Volhynia after its capturing by the forces of Nazi Germany and its allies and subjects of the first print media allowed by occupation administration District "Galicia" and Reichscommisariat "Ukraine" in August 1941. It is determined that manipulative, propagandistic communication technologies played a major role in the escalation of ethnic conflict interaction in Western Ukraine on the initial phase of the Second World War.

Key words: *communication technology, Western Ukraine, ethnic conflict-confrontational interaction's escalation*